

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sulpici[i] Severi Presbyteri Opera Omnia

Sulpicius <Severus>

Amstelodami, 1665

Moyse Dux Israelitarum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11490

mine repertum, ¹ nutriendum pro filio ² curavit: ³ nomen
 6 puero ⁴ *Moyses* dedit. *Moyses* hic, ⁵ cum viriles annos ageret,
 con-

sius *ᾠειν*. Vide Fuller. II. Miscell.
 VIII. & Selden. I. de Dis Syris, IV. Cæ-
 terum Moses expositus fuit in fiscella
 scirpea. *Strabo* in Narratione de Auge
 & Telepho, *Simonides* de Danaë & Per-
 seō *λάρναξ* vocat. Erat ex papyro. Lu-
 canus IV.

*Conferitur bibula Memphitis cymba pa-
 pyro.* Grotius.

Μηχανών) πλέγμα βίβλινον, καὶ
 χειρῶν ἀσφάλτω, ἐνπιθεῖται τὸ
 παιδίον. Καὶ τὸ μὲν ὁ πῶμος ᾠειν
 λατῶν, ἔφερε. *Ioseph.* Quæ ultima cum
 Mose pugnant. Ex quo manifestum, ad
 ripam inter iuncos, repositum infan-
 tem, ne à flumine abriperetur. *Perer.*

1 Nutriendum pro filio.] Matri eum
 tradit nutriendum, quam per sororem
 Mariam, quæ ad flumen stabat, ad se
 vocaverat. *Drus.* Augustinus: *Manus*
filie Pharaonis, serviant paternæ servitiæ
vindicem. Educatus autem inter He-
 bræos fuit, usque dum adolevisset. Ex
 quo patet, Mosē non ignorasse, se esse
 Hebræum. Et in Epistola ad Hebræos
 XI. dicitur, quod Moses contempsit
 adoptionem illam, malens publice ha-
 beri Hebræus & contemtilibis, quam
 filius Reginæ. *Estius.* Philo dicit, Ther-
 mutin cum improlis esset, gravidam se
 finxisse, & genuisse Mosē, quasi Mo-
 ses non adscititius; sed naturalis ejus fi-
 lius esset. Idem videtur innuere Apo-
 stolus Hebr. XI, vers. 25. Cum ait, Mo-
 sen grandiozem factum, negasse se esse
 filium filie Pharaonis. Ergo ante habe-
 batur genuinus ejus filius. Cui ergo Pha-
 raoni mortuo, non Moses, sed alius
 successit? Forte quia matris fraus, &
 Mosi adoptio detecta fuit. *A Lapide.*
 Narrat quoque *Josephus*, quod Pharao
 Mosi infanti Diadema in caput impo-
 suerit; Moses vero illud detraxerit in
 terram, & pedibus conculcarit. Hinc
 vitæ periculum, instinctu Ægyptiorum

facerdorum incurrisse, sed à Thermuti
 servatum.

2 Curavit.] Institutus quoque fuit
 ἐν πίσσῃ σοφίᾳ Ægyptίων. *Stephanus*
 Actor. VII. Sapientia autem Ægyptio-
 rum maximam partem versabatur in
 Hieroglyphicis & Mathematicis disci-
 plinis. Artapanus apud Euseb. 9. *ᾠειν*.
 tradit, inter alia, etiam literas Ægy-
 ptios à Mose didicisse. Quod non vide-
 tur. Nam cum Moses eruditionem suam
 ab Ægyptiis acceperit, probabile est
 eos etiam literas habuisse. *Willi.*

3 Nomen puero.] Errat Galestinus qui
 hoc nomen puero in circumcissione à
 parentibus impositum vult. Nam cir-
 cumcisus fuit die octava. Nomen au-
 tem hoc inditum ei à filia Pharaonis,
 cum ex aqua extraheretur. *Drus.*

4 *Moyses.*] Vel *Moses.* Ultraque repe-
 ritur in codicibus Græcis & Latinis.
 Appellatio à *ἤρῃ* extraxit, eduxit: non
 ex *μῶ* aqua, & *ύδης* servatus, ut vult
Josephus. In circumcissione nominatus
 fuisse traditur *Joachim.* Habuit prater-
 ea nomen aliud, videlicet *Melchi.* Quod
 notavit *Clemens Alexandrinus.* Unde
 habeat incertum. Antiquitates Philo-
 nis habent *Melchil*: vocavit, inquit,
 (loquitur de filia Pharaonis) nomen ejus
Moses: mater autem eum vocavit *Melchil.*
 Aliter *Clemens*, qui scribit hoc nomen
 ei datum, postquam in cælum receptus
 esset. Ab Ægyptiis, teste *Abenezra*,
 vocabatur *Monios.* *Drus.* Apud Euse-
 bium XIII. *ᾠειν*. I. legimus: *ὡς*
λόγῳ ἁγίων, ὡς ὑδὸς ἕως διεπέξεν.
 Sic enim corrigat *Scaliger*, pro *υδὸς ἕως.*
 Mosē aqua extractum intelligit.

5 Cum viriles annos ageret.] Agebat
 tum annum ætatis quadragesimum. Li-
 quet ex narratione *Stephani* Act. VII, 23.
Drus. Quid ante id tempus egerit, Scri-
 ptura non refert. *Josephus* bello Æ-
 thiopico Imperatorem fuisse narrat, &
 obfessa

¹conspicatus²Hebræum³ab Ægyptio⁴pulsari, per motus dolore,⁵fratrem⁶ab injuria vindicans, Ægyptium⁷calce perculsum⁸interemit. ⁹Mox supplicium ¹⁰è facto metuens, ¹¹in terram

Madian

obsessa Saba, Regis filiam, cui nomen Tharbis, amore ejus captam, duxisse. Quicquid de hoc bello sit, quod Theodoretus & alii fabulosum vocant; non dubium est, Mosē multa de se, humilitatis studio, præterisse. Nec enim his XI. annis, quibus in aula vixit quasi princeps, deses aut otiosus fuit. *A Lapide.*

¹ *Conspicatus.*] Addit Philo, Mosē sapius visisse Israelitas suos laborantes, eosque consolatum ac præfectos lenitatis admonuisse. Hinc suspectum purpuratis & Regi, velut res novas moliretur.

² *Hebræum.*] Maritum Salomith filix Dabri. *Salomo.* Quod tamen temere affirmatur. Nam non habet auctoritatem de Scriptura. *Drus.*

³ *Ab Ægyptio.*] Hunc putant fuisse ex præfectis regis, qui operas Judæorum exigebant, morasque cessantium castigabant. *Drus.* Addunt Iudæi, hunc Ægyptium adulterium commisisse cum uxore hujus Hebræi, ideoque orta rixa cum percussisse.

⁴ *Pulsari.*] Stephanus Act. VII. percussione vice ἀδικίας meminit. Ἰδὼν τὴν ἀδικίαν. Certum est injuriam gravem fuisse, ita ut percussor mereretur plecti morte. Alias enim Mosēs non habuisset potestatem, nec jus nec voluntatem eum occidendi. *A Lapide.*

⁵ *Fratrem.*] Agnatum aut popularem. Ita in Oriente vox ΠΝ sumitur.

⁶ *Ab injuria vindicans.*] Atque hoc aliquo modo excusat factum Mosē. Fuit enim justa defensio, qua Hebræum injuste invasum defendere tenebatur ex charitate. *Qui enim socium non defendit ab injuria cum potest, tam est in vitio quam ille qui facit.* Ambr. Nam tum non erat Judex qui posset injuriam avertere; & injuria erat præsens, nec moram temporis patiebatur. *Toletus.* Multi tamen

veterum, quos inter aliquando Augustinus, Mosē nimii zeli & præcipitan-
tia accularunt. Occumenius in Epist. Judæ tradit Diabolum de corpore Mosē, tanquam sepultura indigno, ea imprimis ratione litigasse, quod Ægyptium injuste occidisset.

⁷ *Calce perculsum.*] Hebræi, etiam præsci, teste Clem. Alex. I. Strom. excusant Mosē, eo quod Ægyptium occiderit non gladio, sed pronunciendo in eum nomen τὴν ἑβραϊκὴν Jehova. Quomodo Petrus solo verbo occidit Ananiam & Sapphiram. Sed hoc est commentum. Quod dicit *calce perculsum*, in Textu est ἵ & *percutit*, quocumque tandem modo. *Horn.*

⁸ *Interemit.*] Interentium arena obruit. Quo jure occidit Ægyptium? Nullo inquit August. contra Faustum. Sed postea re melius perpensa, jure inquit divino, & potestate jam tum collata à Deo. Et satis constabat id Mosē, sed incertum an externa & sensibili revelatione, an vero sola inspiratione seu suggestione interna. Stephanus Act. VII. disertim: ἐνόμιζε ἵ σωθῆναι τὸς ἀδελφὸς αὐτῆ ὅτι ὁ θεὸς ἀπὸ κείνου αὐτῆ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν. *Tirinus.*

⁹ *Mox.*] Id accidit die altero, Exod. 11, 13. Duos autem Ebræos inter se contententes audaces Iudæi dicunt fuisse Dathan & Abirom. Ita Jonathan & R. Salomo. *Drus.*

¹⁰ *E facto.*] Id est, post factum, ut cum dicimus *ex illo tempore*, significamus, post illud tempus: vel certe propter factum. Nam *E* quoque propter significat, ut in epistola Cecilii ad Plinium, *balneum ex epistolis meis.* Notavit Linacer. *Drus.*

¹¹ *In terram Madian.*] Exod. 11, 25. & *sedit in terra Madian.* Terram pro regione posuit: nam est nomen regionis.

Quan-

Madian profugit : & ¹ apud Jethro ² sacerdotem regionis illius ³ diversatus, filiam ejus ⁴ Sephoram in matrimonium accepit, exque ea duos filios, ⁵ Gersom & * Eliezer, sustulit.

XXIII. Hoc

Quamquam Iosephus urbem esse scribat in littore maris rubri sitam. Eusebius in Locis duas urbes memorat ejus nominis. Prior, *inquit*, est trans Arabiam ad meridiem in deserto Saracenorum, contra orientem maris rubri: unde vocantur Madianxi & Madiana regio. Alia est juxta Arnonem & Areopolim, cujus nunc ruinae tantummodo demonstrantur. In hac Mosem exulasse scribit Hieronymus in locis Actor. Apostol. *Drus.* Median sive Midian in maris rubri littore, Gr. xxix. in Higiazā, quae in Alcorano dicitur Medinat Kanmi Xaib. Xaib enim illis idem qui Iethro. *Golius.*

1 *Apud Iethro.*] Raguel, non Iethro legitur, Exod. ii. vers. 17. quod Graeci scribunt ραγουήλ. Libri Latini variant. Nam in aliis Raguel, & in aliis Iethro. Quae duo nomina Lyra confundit: etiam scholion quod in editione Romana, ραγουήλ, ιοθόρ. Nam Iothor idem cum Iethro. Critici Ebraeorum legunt Iether. Alii Ietro pater erat, & Raguel avus. Quod autem in loco citato, ad Raguel patrem suum, id interpretantur ad Raguel avum suum. Sic Abenezra, R. Levi & alii. Nam pater Iethro dicebatur & Hobab. Sic dico, Raguel pater Iethronis erat, & Jethro socer Moysi, cujus filiam Sephoram in matrimonium acceperat. Ut pater pro avo, ita filius ponitur pro nepote. Sic mater est avia, quandoque & filia neptis. *Drusius.* Demetrius apud Eusebium 9. ωεπ. tradit, quod Abraham ex Cetura genuerit Ieclan, ex quo natus sit Adam (potius Dadan, ut pater ex Gen. xxv, 3.) à quo Raguel pater Iethro, cujus filiam Moyses accepit.

2 *Sacerdotem.*] Τὸν ἱερέα. lxx. Iosephus. Hieronymus. Quod roborat Abenezra his verbis: *Omnis sacerdos est minister Dei aut idolorum. Iste autem*

erat Iethro minister Dei, quemadmodum adhuc declarabo. Quidam, principem regionis illius, in quibus Oncelos paraphraetes Chaldaeus. Sic Phoriphar, qui à veteribus vocatur sacerdos Onii, ab aliis dicitur Princeps Onii, id est, praefectus aut gubernator. Eadem vox in Ebraeo. *Drus.* Artapanus apud Euseb. 9. ωεπ. dicit eum fuisse Regem Arabiae. Quod absurdum. Quis credat filias Regis oves pascere? Deinde alii pastores non ausi fuissent eas tam male tractare. *Simlerus.* Probabile est, & Principem civitatis suae & Sacerdotem fuisse, sicut Melchizedek. An autem veri Dei Sacerdos, cujus notitiam ab Abrahamo accipere potuit, ambigitur. Certum est Midianitas tum temporis idololatrias fuisse. *Cyrellus & Abulens.* putant eum coluisse unum Deum altissimum, sed cum Idolis gentilium.

3 *Diversatus.*] Ibi quoque Genesin scripsisse putatur, ad consolationem Ebraeorum qui in Aegypto opprimebantur. *Perer.* Sed Theodoret. Beda, Tostatus, à quibus non dissentit Euseb. 7. ωεπ. si verba ejus accurate expendantur, totum Pentateuchum in deserto, post exitum ex Aegypto, scriptum volunt.

4 *Sephoram.*] צפורה. Quam author Hist. Scholast. facit eandem cum filia Regis Aethiopiae Tharbi, quam eum duxisse Iosephus tradidit. Sed haec aperte cum scriptura pugnant. Tzipora fuit filia Iethronis. Eadem vocatur וְשִׁירָה, Αἰθιοπία; non quod Midianita à Cusho oriundi; sed quod in eorum regione habitarent. Aethiopia enim duplex: Occidentalis in Africa, supra Aegyptum: Orientalis in Arabia. *Jus. Perer.*

5 *Gersom.*] Appellatio à גרשׁ expello. Nam quia pulsus erat Aegypto, ideo sic filium nominavit. Dicebat enim

XXIII. Hoc tractu temporum ² Job ³ fuit, ⁴ legem natu-
 ræ, & agnitionem Dei, & omnem justitiam complexus,
⁵ prædives opibus: atque eo illustrior, quod his neque inte-
 gris corruptus, neque amissis depravatus est. Nam cum per ²
 diabolum exutus bonis, filiis etiam esset orbatus, ad extre-
 mum diris ulceribus affectus, non potuit vinci, ut præ doloris
 impatientia aliqua in parte peccaret. Mercedem denique ³
 divini

ὅτι πῆρα ἐμὶ ἐν γῆ ἀλλοτρίᾳ.
Drus. γ] est peregrinum, □□ illic. Un-
 de □□□. Quia peregrinus in Midiani-
 tide. Hi filii Mosi nati sunt paulo an-
 te reditum ejus in Ægyptum, qui contigit
 anno ætatis ejus 1333. Nam ex cap.
 14. Exod. 20. colligitur adhuc parvulos
 tum fuisse. *A Lapide.*

* *Eliezer.*] Ελίζεζ. Nomen hoc
 Moses dedit alteri filio, quod Deus pa-
 tris ei subvenisset, eumque à Pharaonis
 gladio liberasset. Verba clara sunt,
 Exod. xviii. vers. 4. quia Deus patris
 mei auxilio mihi fuit & liberavit me, &c.
Drus. Nomen hujus non occurrit Exo-
 di 11. sed 18. vs. 4. unde illud tran-
 scripserunt 1xx. Latinus, & Sulpicius.
Horn.

1 *Hoc tractu temporum.*] Philo Jacobi
 tempore vixisse Jobum putat, & Di-
 nam uxorem duxisse. *Hieronymus* Mo-
 sis; cui Elihu Balaam videtur. *Gregorius*
 Judicum. Alii Davidis. Alii denique
 ipsum ex sapientibus Babylonis fuisse
 autumant, teste *Rambam.* Communis
 opinio est, vixisse eo tempore quo Is-
 raëlita in Ægypto serviebant. Quia
 Moses librum ejus scripsit, ut Rabbini
 & Origenes tradunt. Contigit agentibus
 in deserto Hebrais. Regio est Ara-
 bia. ubi Hus, id est, *Αὐστρινός.* Gen.
 10. vs. 23. ubi Theman, Gen. 36. vs.
 11. ubi Suha sive Saccæa, Gen. 25. vs. 2.
 ostendunt id etiam crebræ Arabum vo-
 ces. *Grot.*

2 *Job.*] ד'ב. Non ergo fuit Jobab
 Rex Edom, Gen. 26. vs. 33. ut 1xx, &
 Tostatus volunt. Nam Job fuit in re-

gione Utz; hic autem habitavit Bozræ
 in confiniis Idumæ & Moab. *R. Salo-
 mo* Chananaum fuisse vult, ex Num. 14.
 vs. 9. *Cajetanus* Arabem. *Hieron.* Iyza
 ex posteris Nachor. *Chrysostom.* *August.*
Theodoret. *Mercer.* *Perer.* ex posteris E-
 dom. Gen. 4. vs. 21. Alii ex posteris
 Abraham Keturæis. Quia Bildad Schu-
 chites, ex Schuach Keturæ. Quia sedes
 ipsorum in Oriente. Gen. 25, vs. 6. ubi
 & Job.

3 *Fuit.*] Quidam dicunt, Jobum
 nunquam fuisse, sed Historiam illius
 nihil aliud esse quam Parabolam. Sive
 autem fuerit, sive non, &c. *Rambam*
 111. More Neb. 22. Res vere gesta est,
 ut apparet Ezech. 14. vs. 14. Jacobi 5.
 21. sed poetice tractata. *Grot.*

4 *Legem naturæ.*] Quia nondum lex
 scripta erat. Legem igitur naturæ vo-
 cat non illam tantum quæ mentibus
 hominum impressa est, de qua *Paulus*
 ad Rom. cap. I. 20. II. 14. 15. & *Cicero*
 in Orat. pro Milone, Justinianus 1. In-
 stit. tit. 11. Verum etiam quæ ante Mo-
 sen viva voce à Deo tradita & continua
 Patriarcharum successione propagata
 est, qualia erant septem illa præcepta,
 quæ Rabbini dicunt Noacho post dilu-
 vium data fuisse. De quibus supra.
Horn.

5 *Prædives opibus.*] Habebat enim o-
 vium septem millia, camelorum tria
 millia: juga boum quingenta. & aſinas
 totidem, copiosissimumque servitium.
 Denique Orientalium omnium maxi-
 mus erat, hoc est, clarissimus & locu-
 pletissimus. *Drus.*